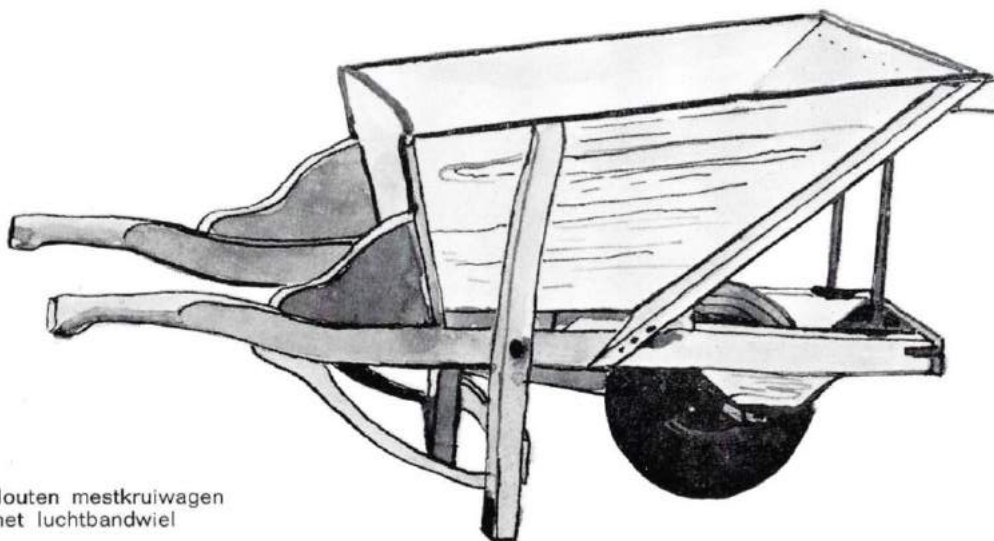

VOORAF

Dick de Jong

Een nieuw jaar met nieuwe kansen. Een dergelijke uitdrukking werd vroeger vaak gebruikt om elkaar moed in te preken. Om elkaar duidelijk te maken dat je vooral positief moet zijn. Mijn groot-vader was kruiwagenfabrikant en die zei aan het begin van elk nieuw jaar altijd: 'Er staat er geen geen een meer van vorig jaar', doelend op het feit dat zijn fabriek alle kruiwagens, die het voorgaande jaar waren gemaakt verkocht had.

Houten mestkruiwagen
met luchtband wiel

Ook bij Boerderij & Erf AKV kan er met optimisme de wereld ingekeken worden. Een opsomming:

- Onlangs startte er weer een cursus, getiteld Boerderijen Onderhouden. Al na korte tijd was de cursus volgeboekt en moesten er mensen worden teleurgesteld.
- Het project de Digitale Beeldbank is met succes afgesloten.
- Er was op 3 februari jongstleden een avond met alle vrijwilligers.
- In Giesen-Nieuwkerk is een expositie over een mooie Alblasserwaardse boerderij.

VRIJWILLIGERSAVOND

Het is een goede gewoonte om een keer per jaar met de vrijwilligers van de Stichting B&E AKV een avond bij elkaar te komen. En onder het begrip vrijwilligers valt hier iedereen die op de een of andere manier actief is voor de stichting. Daar wordt dan teruggeblikt op het afgelopen jaar en vooruitgekeken naar het nieuwe jaar. Op 3 februari 2023 was er weer zo'n bijeenkomst. Enkele jaren had de ons inmiddels overbekende pandemie roet in het eten gegooid. Maar nu kon het weer.

De bijeenkomst vond plaats in het Regthuis te Ottoland van Joke Karelse, zelf ook een van de vrijwilligers. Na een opening en welkom door voorzitter Arie Bassa werd iedereen bedankt voor de bewezen diensten en geboden inzet en vervolgens was er een buffet. Dit keer geen winterse maaltijdsoepen of bij deze koude tijd van het jaar passende stampotjes, maar een Chinese variant. Aansluitend was er een presentatie over het zojuist met succes afgesloten project Digitale Beeldbank. Bij het daarna tonen van een film over de Giessen liet de techniek het wat afweten, maar als je Meine Mollema in je midden hebt, krijg je toch alle gewenste informatie. Van Meine werd overigens officieel afscheid genomen vanwege zijn vertrek uit de Werkgroep Advies en Voorlichting.

CURSUS BOERDERIJEN ONDERHOUDEN

Liefst 32 cursisten nemen deel aan deze door Piet den Hertog van Bureau Helsdingen voor B&E AKV verzorgde cursus, die bestaat uit de volgende onderdelen: thema inspectie en schadeopname, wet- en regelgeving en subsidies, hout- en timmerwerk, verduurzaming en installaties, aanleg en onderhoud van erf, tuin en buitenruimte, funderingen en aanleg en onderhoud van rieten daken, gevels, metselwerk en voegwerk

De cursus is opgezet om de eigenaren van met name historische boerderijen van goede en bruikbare informatie te voorzien over restauratie- en onderhoudswerkzaamheden. Daarbij is het niet relevant of de boerderij nog agrarisch wordt gebruikt of inmiddels woonboerderij is. En het is ook niet van belang of de boerderij formeel als (rijks- of gemeentelijk-) monument is aangewezen. Elke boerderij is feitelijk een markant pand in de landschappelijke omgeving. De cursus is voor alle typen boerderijen nuttig en toepasselijk. Deze is dan ook niet alleen bedoeld voor de doelgroep boerderij-eigenaren; ook voor andere geïnteresseerden en zij die beroepsmatig zijn betrokken bij boerderijen, zoals medewerkers van architectenbureaus.

SNEEUWKLOKJE

INLEIDING

Half februari zie je bij veel boerderijen groepen sneeuwkllokjes in het gras staan. Dit bolplantje staat symbool voor hoop, het opnieuw ontwakken, het afscheid nemen van de winter en de lenteverwachting. Het naamdeel sneeuw verwijst naar het feit dat het in de sneeuw al kan bloeien en klokje naar de vorm en omdat het - naar men vertelt - door zijn klokgeluid andere bloemen uit de winterslaap wekt. Sneeuwkllokjes bloeien als eerste in het voorjaar en kondigen de lente aan. De honingbij en hommels halen bij gunstig weer uit de sneeuwkllokjes een licht oranje kleurig stuifmeel en zelfs een kleine hoeveelheid nectar. In landen waar veel sneeuw valt zegt men dat het bloempje niet volmaakt is voordat het zijn vriend de sneeuw omhelsd heeft. Naar haar vroege bloei wordt ze als embleem van ongeduld gezien en jeugdige blijheid en zelfs als een teken van hoop en vriendschap in tegenspoed. De witte kleur staat voor zuiverheid, nederigheid en onschuld.

NAAM EN HERKOMST

De Galanthus, zoals het plantje officieel heet, komt oorspronkelijk voor in de bosrijke gebieden van

Oost-Europa en West-Azië. Veel soorten bloeien in het wild. *Galanthus* is afgeleid van het Griekse *gála* (melk) en *anthos* (bloem), dus melkwitte bloem. Een andere naam is 'vroegopje', waarvan de herkomst duidelijk is. Op 22 februari (Baden Powelldag) sturen scouts elkaar volgens de traditie een kaart en dragen ze sneeuwklokjes en klimop op hun uniform. Er is ook een sneeuwklokjesboom, de *Halesia carolina*, die bloeit vanaf half april.

Tot nu toe zijn er 23 soorten bekend in meer dan 2.000 variëteiten, maar dat kan snel veranderen. Want veel sneeuwklokjes zijn variabel en als iemand een afwijkend sneeuwklokje vindt en dat een naam geeft, is er weer een cultivar bij. Er zijn fanatieke galanthofielen die sneeuwklokjes verzamelen en grote bedragen over hebben voor een bolletje. De meeste soorten, zoals de gewone *Galanthus nivalis*, bloeien in februari en maart. *Galanthus reginae-olgae* en *Galanthus peshmenii* bloeien in de herfst. Enkele klonen van *Galanthus elwesii* bloeien al in december, andere bloeien tot begin april. Het sneeuwklokje is een van de stinzeplanten, zoals die te vinden zijn op veel buitenplaatsen.

LEGENDE

Er is ook een legende over de *Galanthus*: Toen Eva het paradijs moest verlaten had zij het koud. Toen het ook nog begon te sneeuwen was ze de wanhoop nabij. Plotseling stond er een engel voor haar. Ze hield een sneeuwvlok in haar hand. Voor de ogen van Eva smolt de vlok en veranderde in een sneeuwklokje. De engel sprak: 'Kijk goed naar de vorm van deze bloem: ze luidt de winter uit'.

KLEUREN EN VORMEN SNEEUWKLOKJE

Alle soorten hebben witte, klokjes-vormige knikkende naar honing geurende bloemen, die aan een dik groen (soms geel) vruchtbeginsel hangen en een aangename geur verspreiden. De buitenste blaadjes zijn wit, en de binnenste blaadjes hebben vaak een groene vlek, meestal in een U-, V- of H-vorm of hebben een randje (soms wel tot de helft) groen. Eigenlijk is het sneeuwklokje kleurloos.

Tussen de bladcellen van de bloemblaadjes zitten luchtbelletjes samengeperst. Door de weerkaatsing van het licht lijken de bloemblaadjes wit. Wrijf je een blaadje fijn tussen je vingers, dan is het glashelder. Alle delen van de plant zijn giftig. Ze heeft meestal één steel met één bloem, maar soms 2 stelen met 2 bloemen zoals bijvoorbeeld *Galanthus elwesii* 'Kite'. Er zijn ook gevulde (dubbele) cultivars zoals de *Galanthus nivalis* 'Flore Pleno'. Normaal bloeit ze vanaf januari tot en met maart, soms april, maar in een zachte winter bloeit ze soms al in december.

VERWILDERING

Omdat de *Galanthus* zich snel uitbreidt tot grote pollen, kan ze goed vermeerderd worden. Graaf eens per 4 jaar de pollen in maart voorzichtig op, deel ze en plant ze. Ze vermeerdert zich het snelst als dit gebeurt ver na de bloei tijdens de zomer. In mei als het loof nog niet is afgestorven kan ze ook gedeeld worden, maar dan kan het 1 tot 2 jaar duren voordat ze doorgroeit. Doe dit

voorzichtig als de bladeren nog groen zijn en de grond vochtig is. Na het uitplanten goed water geven. Een andere manier van vermeerdering is parteren. Via deze methode duurt het minstens 3 jaar voordat ze bloeit.

Ook verwilderen ze door zaad dat door mieren verspreid wordt. Aan het zaad zit een aanhangsel, het mierenbroodje (elaiosoom) en de mieren slepen de zaadjes naar andere plaatsen. Zelf zaad planten doe je in mei onder een dun laagje compost. Houd dit licht vochtig tijdens de zomer. Eind december beginnen de plantjes te groeien. De zaadjes kunnen het beste 2 jaar in de pot worden gehouden. Gekweekte cultivars maken minder goed zaad aan en deze kunnen beter vermeerderd worden door delen.

SNEEUWKLOKJE ALS MODEL VOOR DE DICHTER

De dichter Felix Rutten (omstreeks 1900):

*Sneeuwklokjes luien de winter uit!
Sneeuwklokjes prijzen de lentebroed!
Sneeuwklokjes luien de lente in!
Sneeuwklokjes groeten de Meikoningin!*

The Snowdrop van Anna Laetitia Barbauld, (1743-1825):

*Already the Snowdrop dares appear,
The first pale blossom of th' unripen'd year;
As Flora's breath, by some transforming power,
Had chang'd an icicle into a flower,
Its name and hue the scentless plant retains,
And winter lingers in its icy veins.*

GENEESKUNDE EN PARFUMS

Zoals vermeld, is het sneeuwklokje giftig. Toch bezit de plant geneeskrachtige stoffen, zoals een lectine, die al in de homeopathie werd gebruikt maar volgens recent medisch onderzoek ook waarde heeft voor tumor-, virus- en schimmelbestrijding. Vervolgens wordt voor de samenstelling van Reminyl, medicatie voor Alzheimerpatiënten, de alkaloïde galantamine aan de plant onttrokken.

Sneeuwklokjes worden als ingrediënt gebruikt voor parfum, zoals Pure White Linen Summer Fun van Estée Lauder en Bucaneve (snowdrop) van Perlier.

BESCHERMDE STATUS

Het sneeuwklokje is een beschermde plant. Ze wordt genoemd in CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of wild flora and fauna). CITES regelt de wereldwijde handel in ongeveer 5.000 beschermde diersoorten en 30.000 beschermde plantensoorten. Men mag deze beschermde soorten niet zomaar verhandelen, vervoeren, verzamelen of houden. Hiervoor gelden regels. Voor sommige soorten is de handel verboden, in andere gevallen zijn er vergunningen of certificaten nodig. De doelstelling van de CITES-overeenkomst is ervoor te zorgen dat internationale handel in wilde dieren en planten het voortbestaan van deze soorten niet bedreigt.

NOG WAT WEETJES

Januari en februari zijn de maanden van de sneeuwklokjes. Voor iedereen die uitkijkt naar het voorjaar geven ze alvast een sprankje lentebloei. Hier vind je weetjes over dit eigenwijze bolgewasje.

1. Als een sneeuwklokje zich op een plek goed voelt, wordt een bolletje al snel twee bolletjes en zo kan na verloop van tijd een mooi wit tapijt van tere bloemetjes ontstaan.
2. Als de groene zaaddozen geel worden, iets opengaan en de steeltjes naar de grond buigen, wordt het tijd om te verzamelen. Zaai meteen en direct in de grond.
3. Geef sneeuwklokjes een plek waar ze in het voorjaar volop in de zon staan, maar de rest van het jaar in de schaduw. Een plek onder bomen of struikgewas is voor de bolletjes vaak ideaal.
4. Sneeuwklokjes maken maar kleine bolletjes, die snel uitdrogen. Plant daarom geen bollen in het najaar, maar koop dit bolgewasje 'in het groen'. Bij voorkeur net na de bloei zet je de hele pol op de gewenste plek.
5. Sneeuwklokjes houden van een 'rustige plek'. Dus niet planten in de border, waar je de grond regelmatig zal bewerken.
6. Het sneeuwklokje staat liever op een plek waar je niet hoeft te graven of schoffelen.
7. Als je sneeuwklokjes in het gras wilt zetten, kies dan ook een plek met voorjaarszon en zomerschaduw, het liefst een plekje in een niet te dichte grasmat.
8. Laat het loof na de bloei staan tot het afsterft. Het gewasje haalt kracht uit het groen en zo heb je meer kans dat de bollen zich zullen handhaven en vermeerderen.

PROJECT DE DIGITALE BEELDBANK

Met de uitbetaling van het toegezegde subsidiebedrag is het project 'Digitalisering Beeldbank' van Boerderij & Erf afgesloten. Hiermee zijn er foto's beschikbaar gekomen van elk van de meer dan 2.600 boerderijen in het werkgebied van de Stichting, de Alblasserwaard, de Krimpenerwaard en de Vijfheerenlanden. Een mooie afronding van een prachtig project, aldus projectleider Dick de Jong. En veel dank aan iedereen die aan dit project heeft meegewerkt. Enkele jaren terug gaf de provincie Zuid-Holland een subsidiemogelijkheid aan voor het digitalisering van collecties en bestanden. Voor B&E was dit aanleiding om contact op te nemen met het Erfgoedhuis Zuid-Holland, die een coördinerende rol speelde. Besloten werd een aanvraag te doen voor een Beeldbank Boerderijen, waarbij alle boerderijen in het werkgebied betrokken zouden worden. Er werd een projectplan geschreven en van het Prins Bernhardcultuurfonds Zuid-Holland kwam de toezegging van een royale subsidie.

Voor de uitvoering van het werk zocht B&E vrijwillige fotografen. Het aantal aanmeldingen bleek al snel boven verwachting. Er kwamen werklijsten, plannings, legitimatiebewijzen, persberichten, informatieve flyers en nog veel meer. Na enkele informatieavonden gingen de fotografen aan de slag. De secretaris van B&E, Paul Eikelenboom, kreeg zeer frequent een aantal foto's toegestuurd. Vaak meer dan een van elke boerderij. Hij ordende alles en begon met de voorbereiding van de beeldbank. Het vullen van die beeldbank loopt nog steeds.

Uiteindelijk zijn wel meer dan 50 vrijwilligers actief geweest en zij hebben samen gezorgd voor vele duizenden foto's. Dat dit werk is gebeurd is van groot belang. Het aantal boerderijen neemt zienderogen af. Door sloop of herbesteding. En dat terwijl die boerderijen wel de parels van de streek worden genoemd. Vooral van belang omdat het gebied eeuwen achtereen een kenmerkend agrarisch veenweidegebied was, met tal van boerderijen in de bewoningslinten en later ook langs de ruilverkavelingswegen.

Hieronder tonen we u de power-point presentatie, die na de afronding van het project is gemaakt.

	HET PROJECT DE DIGITALE BEELDBANK IS AFGEROND... ... MAAR NOOIT GEREED! BOERDERIJ & ERF alblasserwaard - krimpenerwaard - vijfheerenlanden	Project digitalisering ERFGEODHUIS ZUID-HOLLAND: Een door de provincie betaalde instelling, die goed werk doet: • Ondersteuning • Advisering • Cursussen geven • Onder andere inzake digitalisering • 50% subsidie met 50% cofinanciering • Aanvraag gedaan • Toezegging maximum € 10.000

Een mooie aanleiding om onze pronkjuwelen in het daglicht te zetten • Er was een projectplan • Ook waren er veel vragen • Zoals: is dat wel nodig, want zoiets hebben we toch al • Ja, dat is nodig... want wat er is waardevol, mooi en uniek. • Maar tegelijkertijd: gedateerd en erg divers en ook: de Krimpenerwaard kwam erbij • Hoe gaan we het doen?	De start van het project • Er kwam een oproep in de krant • Fotografen meldden zich... en vooral: veel meer dan verwacht • Er werden lijsten gemaakt • Instructieavonden volgden • Iedere fotograaf kreeg een legitimatie en een stapel flyers • Na weinig opstartproblemen ging iedereen en alles van start • De foto's kwamen... en kwamen... • Paul Eikelenboom verzamelde alles, sorteerde, bundelde en deed nog heel veel meer
Wat allemaal? • Oude boerderijen in de al in de middel - eeuwen gevormde bewoningssinten • Nog functionerende boerderijen, soms eeuwen oud • Panden waar(in) ooit een boerenbedrijf was geweest • Ruilverkavelingsboerderijen, ook als ze nu een andere bestemming hebben • Nieuwe boerderijen in de linten • En veel fotografen maakten meer dan een foto's van de boerderijen en ook van meer boerderij -elementen foto's, soms ook van interieurs.	Bijzonder trots op het mooie resultaat HET RESULTAAT • Zo'n 2.605 boerderijen • Meer dan 1.260 vrijwilligersuren • Veel meer dan 2.605 foto's • Een nieuwe beeldbank • Een geweldig succes • heel fijn - veel dank – mooi werk
De afwikkeling EN DAN DE AFWIKKELING • Alles is bijna rond... en dan: • Schrijven van een slotdocument • Noemen wat er is bereikt, hoe dat is bereikt en nog meer • Een verantwoording maken en de kosten in beeld brengen • De cofinanciering op een rijtje zien te krijgen • Kopietjes maken van facturen en bonnetjes; alles scannen • Dan alles per mail naar het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland • Wordt alles akkoord bevonden? In februari weten we meer.	een willekeurige vertoning van foto's – die voorhanden waren
Aan het begin stond: MAAR NOOIT GEREED En hoe nu verder? Boerderij & Erf AKV heeft een beeldbank. Dat is mooi, fijn en geweldig. Die beeldbank moet up to date (actueel) blijven. Daar moeten wij voor gaan zorgen. Wij allemaal. En niet wij alleen. Met ons allen die onze streek liefhebben. En dat zijn heel veel mensen. Mensen die elke dag opnieuw van dit mooie landschap genieten. Mensen zoals u en ik. Mensen die willen dat ook onze kinderen en de geslachten die daarna komen hier kunnen leven, wonen en werken. In een streek waar de mensen die er wonen van houden...	Het was een pracht van een project in een mooie streek in het zuiden van Zuid-Holland en Utrecht Een streek die in zijn huidige vorm is ontstaan in de tijd van de Hoekse en Kabeljauwse twisten. Een periode in de 14e en de 15e eeuw, waarin gedurende anderhalve eeuw met regelmaat gevochten werd tussen de Krimpenerwaard, de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden. In feite hebben ze allemaal gewonnen: want het is een mooi gebied!

ADVERTENTIES

KOOL & VAN DEN TOREN

Dé makelaardij van de Alblasserwaard

De poststraat 65a 3969 AD Oud-Alblas +31(0)499756 +info@koolvandentoren.nl

• deskundig
• vertrouwd
• persoonlijk

UITGAVEN VAN B&E AKV

- Boer en Boerderij € 35,00
- Hoeve, hofstee, herbestemming € 14,95
- Het behouden waard € 14,95
- De Stee van Saan van Pietere € 14,95

Dirk van Beitem Koeien in het Friese landschap

COLOFON

UITGEVER:

BOERDERIJ & ERF
alblasserwaard - krimpenerwaard - vijfheerenlanden

secretariaat: Sluis 57
2964 AT Groot-Ammers
06-53759618
secretariaat@boerderijnerf.nl
www.boerderijnerf.nl

REDACTIE & SAMENSTELLING:

LA CARRIOLA

tekst & advies

Dick de Jong | Buitendams 51
3371 BA Hardinxveld-Giessendam
06-22845889 | djtekst@planet.nl

STALBORDEN

Door bemiddeling van de heer Pieter Jorsissen, veilingmeester en medewerker aan het tv-programma Tussen Kunst en Kitsch, kwam Museum De Koperen Knop in het bezit van een collectie stalborden.

Dergelijke borden werden als in het voorjaar de koeien naar buiten waren en de stal schoon was geschrobd in de stal opgehangen. Louter ter versiering. Misschien is er iemand onder de lezers van deze nieuwsbrief die zich zoiets nog kan herinneren. Graag een reactie naar het secretariaat van B&E AKV.

Winters landschap.

Quote: Onderweg naar het slachthuis was een koe te water geraakt en de boer waagde zijn leven om het arme dier te redden...